

Regionale dynamiek vraag om maatwerk Estafettebijeenkomst Programma Regio's

Wat werkt het beste om scholieren te interesseren voor techniek? En: hoe verhouden op macroniveau de partners overheid, bedrijfsleven en onderwijs zich tot elkaar? Op 2 november 2006 vond op de High Tech Campus in Eindhoven een interregionale bijeenkomst plaats. Vertegenwoordigers vanuit de vier regionale arrangementen (Twente, Eindhoven, Noord- en Midden-Limburg en Zuid-Limburg) zitten met het Platform Bèta Techniek aan tafel en stellen elkaar indringende vragen over de afstemming van onderwijs en arbeidsmarkt, de organisatiegraad van de regio's, het opbouwen van duurzame relaties en de borging van kennis in netwerken. Onder de 27 deelnemers aan de interregionale bijeenkomst bevinden zich directeuren van het voortgezet onderwijs, bestuurders van ROC's en hogescholen en vertegenwoordigers van bedrijfsleven, technocentra en lokale/provinciale overheid. De resultaten hiervan fungeren als opmaat voor de landelijke topbijeenkomst Vliegende Hollanders, Science en Technologische Summit 2006 die op 15 november in Amsterdam heeft plaatsgevonden.

Magneet

Hoe organiseer je het proces om te komen tot een gezamenlijke agenda in de regio? In Noord-Brabant en Limburg bestaat al langer een sterk partnership van bedrijfsleven, overheid en onderwijs. De High Tech Campus is daar een lichtend voorbeeld van. Philips is de magneet met een grote internationale aantrekkingskracht op het gebied van Research and Development. De provinciale overheid creëert er op haar beurt huisvesting voor startende technische ondernemers, terwijl het ROC Eindhoven met zijn leerlingen talloze facilitaire diensten in de campus verleent. Zo doen scholieren werkervaring op in een internationaal georiënteerde omgeving. In deze brede geest van samenwerking trekken de partners met elkaar op voor een nieuwe oriëntatie van de jeugd op bèta/technische vakken, daarbij ondersteund door het Technocentrum Zuid-Limburg in Sittard en Technific in Eindhoven. Vanuit de opgebouwde ervaring is het respect voor elkaars inzet tijdens de bijeenkomst merkbaar aanwezig. In Zuid-Limburg werkt de bereikmonitor als een overtuigingsmiddel om (potentiële) partners mee te krijgen en te laten zien wat het effect en het bereik van activiteiten is.

Méér dan een uitje

De gesprekspartners buigen zich diepgaand over succesfactoren in de strategie om jongeren te interesseren voor bèta/techniek. Over één ding zijn ze het eens: direct contact van scholieren met bèta/technisch werk doet bij hen de vonk overspringen. Schoolexcursies naar bedrijven spelen hierbij een belangrijke rol, maar deze moeten méér zijn dan een eenmalig uitje waarna de leerlingen weer overgaan tot de orde van de dag. Philips zet daarom de jongeren aan het werk. Bij een excursie wordt een dvd-speler uit elkaar gehaald en samen met hen door middel van technische componenten van Lego weer opgebouwd. 'De fascinatie doet dan vanzelf zijn werk' (Gerard Jacobs, Philips HRM). Onderwijsmensen bepleiten daarnaast het vergroten van het aantal stageplaatsen om de kennismaking te bevorderen. Projectbureau Technific wil verder gaan en in de belevingswereld van jongeren komen. Technific heeft een smartcard ontwikkeld om jongeren met een puntensysteem te belonen voor deelname aan technische activiteiten. De beloning kan een fysiek cadeau zijn, maar ook een softwaresleutel om bij computergames hogerop te komen. Het *gamen* door jongeren is een raakvlak waarop jongeren en technische bedrijven elkaar kunnen vinden.

Beïnvloedingsruimte van jongeren

In de strategie om jongeren te bereiken, is een belangrijke rol weggelegd voor intermediairs in het netwerk van de jongeren. Want de keuze voor techniek hangt grotendeels af van personen in hun directe omgeving: andere jongeren, ouders en leerkrachten. Daarom richten bedrijven hun voorlichtingsbeleid óók op leerkrachten om deze te interesseren voor techniek en zo de fascinatie aan hun klassen door te geven. En de ouders? Volgens sommigen discussiepartners moeten ook zij worden gestimuleerd worden voor techniek. De hele keten vraagt om aandacht. Kent de typisch Nederlandse opvoedingsdrift nog grenzen? Marriët Mittendorff, wethouder Jeugd, Gezin en Techniek gemeente Eindhoven attendeert op de rolpatronen in de omgeving van jongeren: 'Vooroordelen ten aanzien van de rol van vrouwen zijn een belemmerende factor in de heroriëntatie van meisjes voor techniek. Soms hebben zij zelfs een technische opleiding afgerond, maar krijgen zij te horen dat een baan in die sector niks voor hen is. Vooroordelen zijn een relevant gegeven om iets mee te doen.' Mittendorff pleit voor het verbinden van jonge netwerken onderling en met oude netwerken. 'Jongeren organiseren zich anders en daar kunnen wij van leren!'

Geen nationaal keurslijf

Voor de onderwijsmensen in het gezelschap is een prestatiecontract over in- en uitstroom bij bèta/technische opleidingen voldoende om hen te committeren aan de doelstellingen van de overheid. De sturing vanuit Den Haag mag bescheiden zijn. De regio's kennen immers een groot zelforganiserend vermogen en een eigen dynamiek. Hun regionale situatie is bovendien demografisch te verschillend voor een nationaal keurslijf. Ook één landelijke universiteit zou de dood in de pot voor innovatie zijn. 'Verschillen moet je laten renderen.' (Tetteroo, ROC Eindhoven). Inleider Cor Boom van Saxion Hogescholen prijst zich gelukkig met een verscheidenheid van materialen in Twente en met een sterke traditie op het gebied van high tech mechaniek. Dat onderscheidt Twente van andere regio's. Net als in het Zuiden ziet hij in Twente ook een natuurlijk verlopend dynamisch partnership tussen bedrijfsleven en onderwijs. Samen maken ze zich sterk voor innovatie van de bouw met nieuwe technieken en materialen. 'Misschien haal ik mijn target van 15% niet helemaal, maar we bouwen zo wel aan een nieuw imago. Ik ben er trots op dat we hier weer vakmensen krijgen die het vak willen blijven doen. We moeten eigenlijk meer kwalitatieve targets bedenken in plaats van ons blind te staren op de 15%'.

Maatwerk is voor Noord-Brabant en Limburg ook van belang als grensregio's. De driehoek Aachen-Leuven-Eindhoven is een sterk groeiend internationaal kennisnetwerk.

Overheidsregels die organisaties aan nationale grenzen binden, zijn belemmerend om in zulke netwerken voluit te kunnen participeren. Ruim denken en een Europese aanpak zijn van levensbelang.

Kritische vriend

De partners in de regio zijn hard bezig om de geformuleerde ambities, vastgelegd in prestatie-afspraken, waar te maken. Ze hebben daarbij de wind in de rug van succesvolle programma's als VTB, Universum en Jet-Net. Heeft het Platform Bèta Techniek op regionaal niveau dan nog wel een meerwaarde voor hen? Toch wel: de problematiek herkennen, de ideologische basis delen, elkaar kennen, uitwisseling en coördinatie. Dit zijn belangrijke functies voor het gezelschap. Maar men is beducht voor het risico van een nieuwe bureaucratische infrastructuur met sturing van bovenaf. In de persoon van Hans Corstjens erkent Den Haag het belang van regionaal eigenaarschap: 'Zie het Platform Bèta Techniek als een *kritische vriend*. Niet om je te laten afrekenen, maar om je te laten verbeteren en het succes van je regio te vertalen naar de rest van het land.'